

بررسی تفاوت میزان طلاق و پابندی دینی

در میان سبکهای همسرگزینی

محمد زارعی توپخانه^۱

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۱۰/۲۰

محمد رضا احمدی^۲

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۴/۰۶/۱۱

سید جلال یونسی^۳

چکیده

هدف این پژوهش بررسی تفاوت میزان طلاق و پابندی دینی در میان سبکهای همسرگزینی (عاشقانه، سستی) است. نمونه پژوهش شامل ۲۶۲ زن و مرد متقاضی طلاق در شهر کرمانشاه است که با روش نمونه‌گیری در دسترس، انتخاب شده‌اند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش، پرسشنامه جهتگیری دینی و پرسشنامه طلاق است. پژوهش کمی از نوع همبستگی است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون t مستقل و آزمون χ^2 دو استفاده شد. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد که ۷۴/۸ درصد از متقاضیان طلاق، سبک همسرگزینی عاشقانه - دوستانه داشته‌اند. یافته دیگر اینکه میانگین نمره‌های طلاق سبک همسرگزینی عاشقانه - دوستانه از میانگین نمره‌های همسرگزینی سستی - فرهنگی بیشتر است ($P > 0/01$). همچنین، میانگین نمره‌های پابندی دینی سبک همسرگزینی عاشقانه - دوستانه از میانگین نمره‌های همسرگزینی سستی - فرهنگی کمتر است ($P > 0/01$). بر این اساس، سبک همسرگزینی عاشقانه - دوستانه با تشدید تعارضات زناشویی و افزایش میزان طلاق در ارتباط است و با ضعف پابندی دینی رابطه دو سویه دارد.

کلید واژه‌ها: معیارهای همسرگزینی، طلاق و تمایلات دینی، نقش دین در ازدواج.

۱ - دانشجوی دکتری روان شناسی، مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره) mohammad1358z@gmail.com

۲ - استادیار مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)

۳ - استادیار روان شناسی بالینی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

مقدمه

شیوه انتخاب همسر یکی از موضوعات مورد توجه متخصصان در زمینه ازدواج است. در فرهنگهای مختلف شیوه‌های مختلفی برای همسرگزینی وجود دارد؛ با وجود این در دهه‌های اخیر، تغییر و تحولات فزاینده‌ای در همه جوامع به وقوع پیوسته است (مظاهری، ۱۳۸۸). قبل از دهه اول قرن بیستم در غرب، دختر و پسر برای ازدواج، همدیگر را می‌دیدند و چند جلسه با هم صحبت می‌کردند و والدین در ازدواج فرزندان نقش پررنگی به عهده داشتند (کب^۱، ۲۰۰۱). روابط بر اساس فرهنگ و سنت شکل می‌گرفت و اولین ارتباط در چارچوب ازدواج صورت می‌پذیرفت (رگنروس و یوکر^۲، ۲۰۱۱)؛ اما پژوهشهای مختلف حاکی است که عشق به عنوان دلیل ازدواج، موجب ترجیحات جدیدی در همسرگزینی شده است (هیگینز و همکاران، ۲۰۰۲). از سال ۱۹۷۰، نگرش آسانگیرانه نسبت به روابط قبل از ازدواج صورت پذیرفته و الگوهای ازدواجی تغییر یافته است (الیاس و همکاران، ۲۰۱۳). بسیاری از جوانان، روابط پیش از ازدواج را تجربه می‌کنند و سپس وارد فرایند ازدواج می‌شوند (هاردینگ و جانکس^۳، ۲۰۰۳). در ایران هم مانند دیگر جوامع در گستره ارزشهای همسرگزینی، دگرگونی‌هایی ایجاد شده است و بسیاری از جوانان ترجیح می‌دهند بدون توجه به چارچوبهای فرهنگی - سنتی، وارد روابط پیش از ازدواج شوند و سپس به ازدواج اقدام کنند (مظاهری، ۱۳۸۸؛ طالبی و ویسی، ۱۳۹۱). این روابط عاطفی و صمیمانه، که اغلب دور از چشم خانواده صورت می‌پذیرد از ارتباط غیرحضورى تا ارتباط جنسى را شامل می‌شود (رفاهی، ۱۳۹۱). خانواده‌ها در آن نقش کم‌رنگی دارند (مظاهری، ۱۳۸۸) و عمدتاً با وابستگی عاطفی و دل‌بستگی طرفینی همراه است (مؤسسه رشد جوان^۴، ۱۳۹۳). این تغییر در نوع همسرگزینی، پایداری خانواده و سازگاری زوجین را دستخوش تغییرات اساسی کرده است (رکتور^۵ و همکاران، ۲۰۰۳ و ۲۰۰۵؛ کندال، ۲۰۰۸؛ مؤسسه رشد جوان، ۱۳۹۳؛ بسبی^۶ و همکاران، ۲۰۱۰، آپونته^۷ و همکاران، ۲۰۱۲؛ اوود^۸ و همکاران، ۲۰۱۳؛ مظاهری و همکاران، ۱۳۸۸؛ زارعی، زارعی، ۱۳۹۰؛ طالبی و ویسی، ۱۳۹۱).

- 1 - Cobb
- 2 - Regnerus & Uecker
- 3 - Harding & Jencks
- 4 - The Institute for Youth Development
- 5 - Rector
- 6 - Busby
- 7 - Aponte
- 8 - Awwad

طلاق به عنوان پدیده‌ای شوم، آسیبهای روانی، جسمانی، خانوادگی و اجتماعی فراوانی را به بار می‌آورد. پژوهشها نشان می‌دهد طلاق موجب افزایش جرم و بزهکاری، افزایش مرگ و میر، مشکلات اقتصادی، افزایش مصرف مواد مخدر و الکل، آسیبهای روانی و پریشانی عاطفی و افسردگی، کاهش مهارتهای ارتباطی، کاهش مراقبتهای بهداشتی، کاهش پابندی دینی و مشکلات تحصیلی کودکان طلاق می‌شود (کارلسوند^۱ و همکاران، ۲۰۱۳؛ گاهلر و گاریگا^۲، ۲۰۱۳؛ آرکس^۳، ۲۰۱۳؛ دنتون^۴، ۲۰۱۲؛ فاگان^۵، ۲۰۱۳؛ لارسون و هالفون^۶، ۲۰۱۳؛ ریتر^۷ و همکاران، ۲۰۱۳). پژوهشها علل متعددی برای طلاق ذکر کرده‌اند. برنز^۸ (۱۹۸۴)، کلیک و پیرسون^۹ (۱۹۸۵)، ولکات^{۱۰} (۱۹۸۴) و نولر^{۱۱} و همکاران (۱۹۹۷) نشان دادند که مهارتهای ارتباطی ارتباطی ضعیف، خلق ضعیف و غمگین، کمبود عشق، ناسازگاری، خیانت، بیماری روانی، مشکلات عاطفی، تعارض در مورد نقشهای زن و مرد و ویژگیهای شخصیتی همسران از علتهای طلاق است؛ هم‌چنین، سبک همسرگزینی بر سازگاری یا تعارض زناشویی زوجین تأثیر زیادی دارد (بسی و همکاران، ۲۰۱۰؛ رگنروس و یوکر، ۲۰۱۱؛ باریکانی^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۲؛ موسوی همکاران، ۱۳۸۶؛ مظاهری، ۱۳۸۸؛ طالبی و ویسی، ۱۳۹۱). سبک همسرگزینی، که بر اساس فرهنگ و سنت شکل بگیرد، عاشقانه، صادقانه و سالم و ماندگارتر است. آشنایی با جنس مخالف در بافت ازدواج محقق می‌شود؛ به آموزه‌های دینی احترام گذارده می‌شود؛ فرزندآوری بموقع و سالم اتفاق می‌افتد؛ چنین روابطی شادی‌آفرین است و آسیب‌پذیری بسیار کمی دارد (بسی و همکاران، ۲۰۱۰؛ رگنروس و یوکر، ۲۰۱۱؛ مظاهری، ۱۳۸۸؛ زارعی، ۱۳۹۰؛ طالبی و ویسی، ۱۳۹۱). بسیاری از زوجین در آستانه طلاق بر اساس عشق رمانتیک ازدواج کرده‌اند و در نهایت، زندگی‌شان با مشکل روبه‌رو شده است در حالی که در زندگی زناشویی رضایت‌بخش، عشق رمانتیک در بستر ارزشهای اخلاقی رشد یافته است (مظاهری و همکاران، ۱۳۸۸؛ زارعی، ۱۳۹۰؛

- 1 - Carlsund
- 2 - Gahler & Garriga
- 3 - Arkes
- 4 - Denton
- 5 - Fagan
- 6 - Larson, K. & Halfon
- 7 - Reiter
- 8 - Burns
- 9 - Cleek & Pearson
- 10 - Wolcott
- 11 - Noller
- 12 - Barikani

طالبی و ویسی، ۱۳۹۱). پژوهشهای متعددی نشان می‌دهد که ازدواجهای عاشقانه، روابط پیش از ازدواج و همخوابگیهای قبل از ازدواج از علت‌های طلاق به شمار می‌رود (وایت^۱، ۱۹۹۰؛ گلزر^۲، ۱۹۹۴؛ رکتور و همکاران، ۲۰۰۳ و ۲۰۰۵؛ کندال، ۲۰۰۸؛ مؤسسه رشد جوان، ۱۳۹۳؛ بسبی و همکاران، ۲۰۱۰؛ آپونته و همکاران، ۲۰۱۲؛ اوود و همکاران، ۲۰۱۳؛ مظاهری و همکاران، ۱۳۸۸؛ زارعی، ۱۳۹۰؛ طالبی و ویسی، ۱۳۹۱). یافته الهگ^۳ (۲۰۰۹) گویای این است که دخترانی که روابط جنسی قبل از ازدواج داشته‌اند، پایداری ازدواجشان ۵۰ درصد کمتر بوده است. طبق برخی از پژوهشها در ایالات متحده از هر صد ازدواج عشقی، نود و سه مورد آن با شکست دردناک عشقی روبه‌رو شده، و در فرانسه، عمر متوسط هر ازدواج عشقی، سه ماه و نیم بوده است (مظاهری و همکاران، ۱۳۸۸؛ زارعی، ۱۳۹۰). یک بررسی در امریکا و سوئد نشان داده است که میزان طلاق در میان افرادی که قبلاً دوره همخانگی را گذرانده‌اند؛ ۸۰٪ از میزان طلاق در میان کسانی بیشتر است که چنین تجربه‌ای نداشته‌اند (ترنر، ۱۳۷۸). قرآن کریم توصیه می‌کند از ازدواج با افرادی پرهیز شود که دوست پنهانی از جنس مخالف اختیار می‌کنند (نساء/۲۵). در روایات اسلامی هم وارد شده است که هرگاه مردی با زنی به خاطر زیبایی یا دارایی او ازدواج کند به همان [زیبایی و دارایی] واگذار می‌شود و هرگاه به‌خاطر دینش با او ازدواج کند، خداوند، زیبایی و دارایی را نیز روزی او می‌کند (کلینی، ۱۳۶۵).

روابط پیش از ازدواج و ازدواجهای عاشقانه با شیوه‌های گوناگون، پیوند زناشویی را متزلزل می‌سازد و احتمال طلاق را افزایش می‌دهد. توجه نکردن به ملاکهای ازدواج و همسان همسری و درگیر شدن در روابط احساسی (باریکانی و همکاران، ۲۰۱۲؛ زارعی، ۱۳۹۰)، فراهم شدن زمینه ناسازگاری (الهگ^۳، ۲۰۰۹؛ مظاهری و همکاران، ۱۳۸۸)، تعهد ضعیف، افزایش احتمال خیانت و روابط نامشروع (کندال، ۲۰۰۸؛ مؤسسه رشد جوان، ۱۳۹۳؛ آپونته و همکاران، ۲۰۱۲؛ رجبو و اصغری، ۱۳۸۹)، کاهش رضایت زناشویی، سرد مزاجی در روابط زناشویی (بسبی و همکاران، ۲۰۱۰؛ رجبو و اصغری، ۱۳۸۹؛ زارعی، ۱۳۹۰) را به دنبال دارد به گونه‌ای که در برخی پژوهشها میزان کیفیت رابطه جنسی چنین زوجینی ۱۵ درصد کمتر بوده است (بسبی و همکاران، ۲۰۱۰). کاهش رضایت از زندگی، شادی و روابط عاطفی ضعیف (رکتور و همکاران ۲۰۰۳؛ الف؛

1 - White
2 - Glezer
3 - Elhage

۲۰۰۳؛ کندال، ۲۰۰۸). به گونه‌ای که برخی پژوهشها نشان می‌دهد میزان ثبات دوستی ازدواجهای مبتنی بر روابط قبل از ازدواج، ۲۲ درصد کمتر و میزان رضایت آنها از دوستی خود، ۲۰ درصد کمتر است (بسی و همکاران، ۲۰۱۰). در برخی موارد، نگرش بدبینانه به ارتباطات، جنس مخالف، زندگی آینده و احساس خوشبختی کمتر (زلینک و کانتنر^۱، ۱۹۸۰؛ خوانساری و سلیمانی، ۱۳۹۰) و نگرش مثبت به طلاق (مارتین^۲ و همکاران، ۲۰۰۱) از پیامدهای روابط پیش از ازدواج است که همگی زمینه‌های طلاق را فراهم می‌آورد.

دین و مذهب از مهمترین عوامل فرهنگی دخیل در کارآمدی خانواده است که ابعاد مختلف خانواده را تحت تأثیر قرار می‌دهد. جریگان و ناک^۳ (۱۹۷۸) به نقل از کیم^۴ و همکاران، (۲۰۰۴) دین را مهمترین عامل ثبات و پایداری در ازدواج و زندگی زناشویی می‌دانند؛ زیرا عمل به باورهای دینی، موجب افزایش مشارکت کلامی، افزایش میزان شادکامی، کاهش چشمگیر پرخاشگری کلامی و تعارضها و اختلافات زناشویی، و در نهایت، سبب افزایش رضایت زناشویی می‌شود. پژوهشها گویا است که ضعف باورهای دینی و پایداری ضعیف دینی از عوامل مهم شکل‌گیری روابط با جنس مخالف پیش از ازدواج است (کافی و کاواهارا^۵، ۲۰۰۸؛ سوث^۶ و همکاران، ۲۰۱۲؛ الیاس و همکاران، ۲۰۱۳؛ کوثری، ۱۳۷۳). تقویت ارزشها و باورهای فردی و مسائل اخلاقی - دینی و افزایش حضور در مراسم دینی، موجب خودمهارگری نوجوانان در روابط پیش از ازدواج می‌شود (پرکینز^۷ و همکاران، ۲۰۰۲؛ لونسون^۸ و همکاران، ۲۰۰۴؛ بیرز^۹ و همکاران، ۲۰۰۹؛ بوهی^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۱؛ اپونته، ۲۰۱۲؛ الیاس و همکاران، ۲۰۱۳) و افراد به دین، ازدواج در چارچوب فرهنگ و سنتها را ترجیح می‌دهند (رگنروس و یوکر، ۲۰۱۱؛ زارعی، ۱۳۹۰، طالبی و ویسی، ۱۳۹۱). پژوهشی در کشور اوگاندا نشان می‌دهد که مسلمانانی که پایداری بیشتری به نماز دارند، کمتر در روابط جنسی قبل از ازدواج وارد می‌شوند و در ازدواج

-
- 1 - Zelnik, M. & Kantner
 - 2 - Martin
 - 3 - Jerrigan & Nack
 - 4 - Kim
 - 5 - Koffi & Kawahara
 - 6 - South
 - 7 - Perkins
 - 8 - Loewenson
 - 9 - Byers
 - 10 - Buhi

وفادارترند (کاگیمو^۱ و همکاران، ۲۰۱۱). مبو^۲ و همکاران (۲۰۱۳) دریافتند که انگیزه جوانان مسیحی از پرهیز از روابط پیش از ازدواج به دلیل پایبندی به آموزه‌های مسیح و سلامت معنوی، روانی، جسمانی است. وینتر و همکاران (۲۰۱۳) پایبندی به دین را از عوامل حفاظت‌کننده در مقابل روابط قبل از ازدواج می‌دانند و پرهیز از رفتارهای جنسی را در چارچوب عقاید و رفتارهای سنتی، دینی تفسیر می‌کنند (وینتر^۳ و همکاران، ۲۰۱۳). بیشتر شرکت‌کنندگان در مطالعه‌ای در لبنان (اعم از مسلمان و مسیحی) به دلایل اخلاقی و ویژگیهای شخصی مثل تلقی نوعی فریب و تزویر و خیانت در روابط صادقانه، حاضر نیستند با افرادی ازدواج کنند که روابط پیش از ازدواج را تجربه کرده‌اند (اوود و همکاران، ۲۰۱۳). جی (۱۹۹۶، نقل از مظاهری و همکاران، ۱۳۸۸) گزارش داده است که مناطقی که ارزشهای دینی حاکم است و نقطه آغاز بیشتر ازدواجها عاشقانه نبوده، حدود ۹۵ درصد از آنها موفق گزارش شده است در حالی که در جوامع کمتر دینی، میزان طلاق حدود ۵۰ درصد گزارش شده است. مطالعه پیشینه بحث نشان می‌دهد که پژوهشهای محدودی در ایران در ارتباط با سبکهای همسرگزینی زوجین و پایبندی دینی زوجین خواهان طلاق صورت گرفته است. براین اساس، این پژوهش به منظور پاسخگویی به این خلأ صورت پذیرفته و هدف آن، بررسی میزان طلاق و پایبندی دینی در میان سبکهای همسرگزینی زوجین خواهان طلاق شهر کرمانشاه، و درصد پاسخ به این پرسش‌ها است که سبک همسرگزینی غالب متقاضیان طلاق کدام است. تفاوت طلاق در سبک همسرگزینی دوستانه، عاشقانه با سبک همسرگزینی فرهنگی، سنتی چگونه است؟ تفاوت پایبندی دینی در سبک همسرگزینی دوستانه، عاشقانه با سبک همسرگزینی فرهنگی، سنتی چگونه است؟

روش

این پژوهش از نوع مطالعه همبستگی است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون t مستقل، آزمون خی دو استفاده شد. نمونه پژوهش، متشکل از ۲۶۲ نفر از متقاضیان طلاق در شهر کرمانشاه است که با روش نمونه‌گیری در دسترس به‌طور داوطلبانه در پژوهش شرکت کرده‌اند. متقاضیان عمدتاً از افرادی بودند که خواهان طلاق توافقی، و ۱۳۳ نفر زن و ۱۲۹ مرد بودند. پرسشنامه‌ها به

1 - Kagimu
2 - Mbotho
3 - Winter

شرکت کنندگان ارائه و توضیحات لازم به آنها داده، و داده‌ها جمع‌آوری شد. پرسشنامه‌های کامل مورد استفاده قرار گرفت و داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد. ابزارهای مورد استفاده عبارت است از:

پرسشنامه جهتگیری دینی: این پرسشنامه توسط آذربایجانی ساخته شده است. این آزمون با تکیه بر اسلام، از آیات و روایات شیعیان به‌عنوان منبع، استفاده کرده که دارای دو مقیاس عقاید، مناسک و اخلاق است. پرسشنامه دارای ۷۰ سؤال است که دارای چهار گزینه کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم است. روایی محتوای آن توسط صاحب‌نظران و متخصصان علوم دینی به‌دست آمده است. میانگین نمره‌های کارشناسان به پرسشنامه به صورت درصدی ۰/۷۷ است. روایی سازه آن نیز از طریق گروه نمونه ۳۸۷ نفر از دانشجویان دانشگاه تهران، دانشگاه آزاد تهران و طلاب حوزه علمیه قم مورد تأیید قرار گرفته است. اعتبار آزمون براساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ به‌دست آمده است. پژوهش دارای دو مقیاس عقاید، مناسک و اخلاق است که مجموعاً جهتگیری دینی اسلامی را می‌سنجد (آذربایجانی، ۱۳۸۰).

پرسشنامه طلاق: این پرسشنامه توسط هنریان، یونسی (۱۳۹۰) ساخته شده است که ابتدا اطلاعات جمعیت‌شناختی در آن ذکر شده است؛ سپس ۱۶ سؤال از علت‌های شایع طلاق و مشکلات همسران در آن ذکر شده است. این پرسشنامه با روش چهار گزینه‌ای لیکرت از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم در آن استفاده شده است. این پرسش‌ها با این گویه‌ها آغاز می‌شود: از ویژگی‌های شخصیتی و عادات شخصی همسرم راضی نیستم؛ روابطم با همسرم رضایت‌بخش نیست و احساس می‌کنم مرا درک نمی‌کند. در این پرسشنامه عواملی نظیر رضامندی از ویژگی‌های شخصیتی، رضامندی کلی، رضامندی از چگونگی ابراز عشق و مهارت‌های ارتباطی، رابطه جنسی، فرزندپروری، دخالت والدین، تطابق فرهنگی - دینی، اعتماد، تعارضات و اعتیاد مورد بررسی قرار می‌گیرد. اعتبار این پرسشنامه از طریق ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۰ است. این پرسشنامه توسط زارعی و میردریکوندی (۱۳۹۳) مورد بازبینی دوباره قرار گرفت و اختلاف در تصمیم‌گیری‌های مهم (جنگ قدرت)، تماشای ماهواره و سبک همسرگزینی به آن اضافه، و اعتباریابی دوباره انجام شد. اعتبار دوباره پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۸ ذکر گردید. روایی محتوا توسط چند تن از استادان روانشناسی مورد تأیید قرار گرفت. میانگین نمره کارشناسان به پرسشنامه ۰/۸۵ است.

یافته‌ها

در این بخش یافته‌های پژوهش ارائه می‌شود.

جدول ۱: توزیع فراوانی درصد سطوح تحصیلات به همراه نتایج آزمون خی دو

P	df	X2	جمع	ارشد	لیسانس	کاردانی	دیپلم	زیر دیپلم	
۰/۰۰۱	۴	۲۰۱/۲	۲۶۲	۲	۲۹	۱۷	۹۶	۱۱۸	فراوانی
			۱۰۰	۰/۸	۱۱/۱	۶/۵	۳۶/۶	۴۵	درصد

جدول شماره ۱، توزیع فراوانی درصد سطوح تحصیلات مراجعان را همراه با نتایج آزمون خی دو نشان می‌دهد. آزمون خی دو برای بررسی معناداری فراوانیهای مشاهده شده به کار رفته است. نتیجه آزمون خی دو ($X^2 = 201.2, df = 4, P = 0.001$) نشان می‌دهد که اختلاف فراوانیهای مشاهده شده بین سطوح مختلف تحصیلات معنی دار است. مقایسه فراوانیها و درصدها نشان می‌دهد که بیشترین تعداد مراجعان (۱۱۸ نفر معادل ۴۵ درصد) زیر دیپلم بوده‌اند و پس از آن افراد دیپلم بیشترین تعداد (۹۶ نفر معادل ۳۶/۶ درصد) و پس از آن کارشناسی و در مرتبه بعد کاردانی و در نهایت افراد با مدرک کارشناسی ارشد کمترین تعداد مراجعان بوده‌اند.

جدول شماره ۲: توزیع فراوانی درصد نوع ازدواج به همراه نتایج آزمون خی دو

p	Df	X2	جمع	سنتی	عاشقانه	
۰/۰۰۱	۲	۶۴/۵۰	۲۶۲	۶۶	۱۹۶	فراوانی
			۱۰۰	۲۵/۲	۷۴/۸	درصد

جدول شماره ۲، سبک همسرگزینی همراه با نتایج آزمون خی دو را نشان می‌دهد. نتیجه آزمون خی دو ($X^2 = 64.50, df = 2, P = 0.001$) نشان می‌دهد که اختلاف فراوانیهای مشاهده شده بین دو سبک همسرگزینی عاشقانه، دوستانه و سنتی، فرهنگی معنادار است. مقایسه فراوانیها و درصدها نشان می‌دهد که بیشترین متقاضی طلاق در سبک همسرگزینی عاشقانه، دوستانه (۱۹۶ نفر معادل ۷۴/۸ درصد) است و کمترین در سبک همسرگزینی سنتی، فرهنگی (۶۶ نفر معادل ۲۵/۲ درصد) است؛ به عبارتی از هر چهار نفر خواهان طلاق، سه نفر آنها ازدواجهای عاشقانه - دوستانه داشته‌اند.

جدول شماره ۳: آزمون میانگین متغیرهای مختلف بین دو گروه ازدواج سنتی و ازدواج عاشقانه (آزمون T)

نوع ازدواج	تعداد	میانگین	مقدار T	درجه آزادی	معناداری
طلاق	عاشقانه	۱۹۶	۵۲/۵۹	۲۶۰	۰/۰۱۸
	سنتی	۶۶	۴۸/۱۲		
پابندی دینی	عاشقانه	۱۹۶	۴/۴۴	۲۶۰	۰/۰۰۱
	سنتی	۶۶	۵/۳۹		
تحصیلات	عاشقانه	۱۹۶	۱/۸	۲۶۰	۰/۱۸۸
	سنتی	۶۶	۲		

جدول شماره ۳، میانگین نمره‌های طلاق، پابندی دینی و تحصیلات را در میان سبکهای همسرگزینی نشان می‌دهد. براین اساس، میانگین نمره‌های طلاق سبک همسرگزینی عاشقانه، دوستانه، بالاتر از میانگین نمرات سبک همسرگزینی سنتی، فرهنگی بیشتر است (P ۰/۰۱). هم‌چنین، میانگین نمره‌های پابندی دینی سبک همسرگزینی عاشقانه، دوستانه از میانگین نمره‌های همسرگزینی سنتی، فرهنگی کمتر است (P ۰/۰۱)؛ اما تفاوت معناداری بین میانگین سطح تحصیلات سبک همسرگزینی عاشقانه، دوستانه با میانگین سطح تحصیلات همسرگزینی سنتی، فرهنگی، مشاهده نشد (P ۰/۰۵).

بحث و نتیجه‌گیری

یافته اول پژوهش حکایت دارد که بیشترین متقاضی طلاق در سبک همسرگزینی عاشقانه، دوستانه (۱۹۶ نفر معادل ۷۴/۸ درصد) است و کمترین متقاضی در سبک همسرگزینی سنتی، فرهنگی (۶۶ نفر معادل ۲۵/۲ درصد) است. این یافته با بسیاری از پژوهشهای خارجی (وایت، ۱۹۹۰؛ گلزر، ۱۹۹۴؛ رکتور و همکاران، ۲۰۰۳ و ۲۰۰۵؛ کندال، ۲۰۰۸؛ مؤسسه رشد جوان، ۱۳۹۳؛ بسی و همکاران، ۲۰۱۰؛ رگنروس و یوکر، ۲۰۱۱؛ آپوته و همکاران، ۲۰۱۲؛ اوود و همکاران، ۲۰۱۳) و پژوهشهای داخلی (مظاهری و همکاران، ۱۳۸۸؛ زارعی، ۱۳۹۰؛ خواجه نوری و دلاور، ۱۳۹۱؛ طالبی و ویسی، ۱۳۹۱) همسو است.

یافته دیگر اینکه میانگین نمره‌های طلاق سبک همسرگزینی عاشقانه، دوستانه از میانگین نمره‌های همسرگزینی سنتی، فرهنگی بیشتر است؛ به عبارتی، زوجین با سبک همسرگزینی

عاشقانه، دوستانه به طور متوسط ناسازگاری بیشتری را گزارش کرده‌اند. این یافته با بسیاری از پژوهش‌های خارجی (وایت، ۱۹۹۰؛ گلزر، ۱۹۹۴؛ سارانتاکوس، ۱۹۹۴؛ آماتو و راجرز، ۱۹۹۷؛ مارتین و همکاران، ۲۰۰۱؛ رکتور و همکاران، ۲۰۰۳ و ۲۰۰۵؛ کندال، ۲۰۰۸؛ مؤسسه رشد جوان، ۱۳۹۳؛ بسبی و همکاران، ۲۰۱۰؛ رگنروس و یوکر، ۲۰۱۱؛ آپونته و همکاران، ۲۰۱۲؛ اوود و همکاران، ۲۰۱۳) و پژوهش‌های داخلی (مظاهری و همکاران، ۱۳۸۸؛ زارعی، ۱۳۹۰؛ خواجه نوری و دلاور، ۱۳۹۱؛ طالبی و ویسی، ۱۳۹۱) همسو، و با پژوهش موسوی و همکاران (۱۳۸۶) ناهمسو است.

این یافته‌ها را می‌توان چنین تبیین کرد که ازدواجهای عاشقانه، دوستانه اگر چه ممکن است در سالهای نخست رضایت و نمره سازگاری زیادی را به دست آورد (موسوی و همکاران، ۱۳۸۶؛ مظاهری و همکاران، ۱۳۸۸)، هر چه از سالهای ازدواج آنها می‌گذرد، نمره سازگاری زناشویی آنها بیشتر افت می‌کند و میزان طلاق در میان آنها بسیار بیشتر است (مظاهری و همکاران، ۱۳۸۸). گوپتا و سینک (۱۹۸۲)، به نقل مظاهری و همکاران، (۱۳۸۸) با پژوهش طولی بر روی پنجاه زوج در هند، که با عشق ازدواج کرده‌اند، دریافتند این زوجین فقط در طول پنج سال اول عاشق هم بوده‌اند و بعد از گذشت پنج سال، عشقشان به طور قابل توجهی کمتر از زوجینی است که با مداخله خانواده‌ها ازدواج کرده بودند در حالی که زوجینی که با مداخله خانواده‌ها ازدواج کرده‌اند به مرور، بیشتر عاشق همسر خود می‌شوند به طوری که بعد از ده سال، عشقشان بسیار بیشتر شده است. این مسئله در ازدواجهای عاشقانه به دلایلی مانند عدم توجه به ملاکهای همسرگزینی و درگیر شدن در روابط احساسی (باریکانی و همکاران، ۲۰۱۲؛ زارعی، ۱۳۹۰؛ خواجه نوری و دلاور، ۱۳۹۱)، تعهد ضعیف، افزایش احتمال خیانت و روابط نامشروع (کندال، ۲۰۰۸؛ مؤسسه رشد جوان، ۱۳۹۳؛ آپونته و همکاران، ۲۰۱۲؛ رجبو و اصغری، ۱۳۸۹)، کاهش رضایت زناشویی، سرد مزاجی در روابط زناشویی (بسبی و همکاران، ۲۰۱۰؛ رجبو و اصغری، ۱۳۸۹؛ زارعی، ۱۳۹۰)، کاهش رضایت از زندگی، شادی و روابط عاطفی ضعیف (رکتور و همکاران، ۲۰۰۳؛ الف؛ ۲۰۰۳؛ کندال، ۲۰۰۸؛ بسبی و همکاران، ۲۰۱۰) در برخی موارد نگرش بدبینانه به ارتباطات، جنس مخالف، زندگی آینده و احساس خوشبختی کمتر (زلینک و کانتتر، ۱۹۸۰؛ خوانساری و سلیمانی، ۱۳۹۰) و نگرش مثبت به طلاق (مارتین و همکاران، ۲۰۰۱) است.

یافته دیگر اینکه میانگین نمره‌های پایبندی دینی سبک همسرگزینی عاشقانه، دوستانه از میانگین نمره‌های همسرگزینی سنتی، فرهنگی کمتر است؛ به عبارتی، زوجین با سبک همسرگزینی

عاشقانه، دوستانه پابندی دینی کمتری گزارش داده‌اند. این یافته با بسیاری از پژوهشهای خارجی و داخلی همسو است (پرکینز و همکاران، ۲۰۰۲؛ لونسون و همکاران، ۲۰۰۴؛ کافی و کاواهارا، ۲۰۰۸؛ بیرز و همکاران، ۲۰۰۹؛ بوهی و همکاران، ۲۰۱۱؛ اپونته، ۲۰۱۲؛ سوث و همکاران، ۲۰۱۲؛ الیاس و همکاران، ۲۰۱۳؛ کوثری، ۱۳۷۳؛ نورعلیزاده میانجی، ۱۳۸۸؛ زارعی، ۱۳۹۰؛ سیدان و نجفی نژاد، ۱۳۹۱).

این یافته‌ها را می‌توان چنین تبیین کرد که پابندی به دین با سبک زندگی دینی همراه است که بر قوانین و مرزهای معین در ارتباط با جنس مخالف و همسرگزینی مبتنی است. این امر خودمهارگری در ارتباط با جنس مخالف را تقویت می‌کند و امکان سبک همسرگزینی عاشقانه، دوستانه را کاهش می‌دهد (پرکینز و همکاران، ۲۰۰۲؛ لونسون^۱ و همکاران، ۲۰۰۴؛ بیرز^۲ و همکاران، ۲۰۰۹؛ بوهی و همکاران، ۲۰۱۱؛ اپونته، ۲۰۱۲؛ الیاس و همکاران، ۲۰۱۳؛ نورعلیزاده میانجی، ۱۳۸۸؛ خواجه نوری و دلاور، ۱۳۹۱). قرآن کریم از دوستیهای پنهانی قبل از ازدواج نهی می‌کند (مائده/۵) و ازدواج با افرادی را توصیه نمی‌کند که دوست پنهانی از جنس مخالف اختیار می‌کنند (نساء/۲۵). در عین حال در منابع دینی توصیه می‌شود ملاکهای لازم در انتخاب همسر احراز شود (حسین‌خانی، ۱۳۸۹؛ ماهینی و دیره، ۱۳۹۱). از سویی، دین انگیزه، هدف، اعتماد به نفس و خودارزشمندی را در افراد تقویت می‌کند و این امر موجب خودمهارگری زیاد در ارتباط با جنس مخالف و پرهیز از سبک همسرگزینی عاشقانه، دوستانه می‌شود (پرکینز و همکاران، ۲۰۰۲؛ کاگیمو و همکاران، ۲۰۱۱؛ رگنروس و یوکر، ۲۰۱۱). کلسون^۳ (۲۰۰۳) نقش پابندی دینی را در بازداری جنسی با اهمیت می‌داند و معتقد است نوجوانان باید بیاموزند که آنها برگزیدگان خدا هستند و باید او را ستایش کنند و از نعمت‌هایش بدرستی لذت ببرند. اگر جنبه‌های اخلاقی نادیده گرفته، و رابطه جنسی به عنوان تفریح و سرگرمی در نظر گرفته شود، ما نسلی بدون عزت نفس و بدون توجه به حدود و مرزها پرورش خواهیم داد و در آینده باید منتظر نارضایتی، افسردگی و حتی خودکشی باشیم. از سوی دیگر، روابط پیش از ازدواج به دلیل رفتارهای هنجارشکنانه، موجب کاهش پابندی دینی می‌شود (کوثری، ۱۳۷۳؛ نورعلیزاده میانجی، ۱۳۸۸؛ زارعی، ۱۳۹۰). این موضوع در منابع دینی هم مورد تأکید قرار گرفته است. علی (ع) می‌فرماید:

1 - Loewenson
2 - Byers
3 - Colson

«اطاعت از شهوت، دین انسان را زایل می‌کند» (آمدی، ۱۳۶۶). بنابراین، سبک همسرگزینی عاشقانه، دوستانه با پایبندی دینی رابطه دوسویه معکوس دارد. در مجموع می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که سبک همسرگزینی عاشقانه، دوستانه با تشدید تعارضات زناشویی و افزایش میزان طلاق در ارتباط است و با ضعف پایبندی دینی، رابطه دو سویه دارد. این امر با بسیاری از پژوهشها و بر اساس آموزه‌های ادیان الهی بویژه دین مبین اسلام همسو است. پژوهش دارای محدودیتهایی است از جمله اینکه پژوهش از نوع همبستگی است و نباید تبیین علت و معلولی از آن داشت. همچنین، پژوهش در محیط دادگاه تأثیرگذار باشد. علاوه بر این، ممکن است وضع روانی زوجین و محیط دادگاه در نتایج داده‌ها تأثیرگذار باشد. علاوه بر این، نمونه‌گیری مورد استفاده، نمونه‌گیری در دسترس است که لازم است تعمیم‌پذیری با احتیاط صورت پذیرد. از این رو لازم است به منظور دستیابی به نتایج دقیقتر، پژوهشهای متعدد در جوامع مختلف به عمل آید. بر اساس یافته‌های پژوهش، ارتباط با جنس مخالف و سبک همسرگزینی عاشقانه، دوستانه مبتنی بر آن آسیبهایی متعددی دارد و سبک همسرگزینی سنتی، فرهنگی به‌رغم برخی از اشکالات، همچنان شیوه مناسب در انتخاب همسر است؛ هر چند لازم است اشکالات آن برطرف، و شیوه‌های مناسب آشنایی جوانان پیش از ازدواج فراهم شود و قدرت انتخاب جوان مورد توجه جدی قرار گیرد.

پیشنهاد‌های پژوهشی

- براساس یافته‌های پژوهش توصیه می‌شود، متولیان امور فرهنگی، برنامه‌ریزان حوزه جوانان، ازدواج و خانواده با همکاری نهادهای دینی، سبک همسرگزینی جامعی بر پایه فرهنگ و سنتهای اسلامی، ایرانی تدوین کنند به‌گونه‌ای که هم چارچوبهای فرهنگی رعایت شود و هم زمینه شناخت کامل زوجین جوان را فراهم آورد.
- رسانه‌های جمعی و مدارس و دانشگاه‌ها به ترویج و آموزش بیشتر همسرگزینی مبتنی بر فرهنگ بپردازند.
- بنیانهای دینی نوجوانان و جوانان بیش از پیش تقویت، و آسیبهای روابط پیش از ازدواج و سبک همسرگزینی عاشقانه برای جوانان بدرستی تبیین شود.
- مهارتها و آموزشهای لازم به خانواده‌ها ارائه شود تا از درگیر شدن جوانان در روابط قبل از

ازدواج بازداشته شوند و با ارتباط مناسب و تربیت صحیح، زمینه آشنایی بیشتر جوانان قبل از ازدواج و انتخاب آگاهانه، فراهم گردد

- کارگاه‌های همسرگزینی، مشاوره‌های ازدواج به منظور آشنایی جوانان در شرف ازدواج الزامی گردد تا بستر انتخاب آگاهانه فراهم گردد.

- برنامه خودمهارگری در ارتباط با جنس مخالف در مدارس و دانشگاه‌ها به طور جدی آموزش داده شود. این مهارت‌ها می‌تواند شامل شناخت‌دهی، خودکنترلی، جرأت‌ورزی، افزایش حرمت خود، اعتماد به نفس و امید به آینده باشد.

- فناوریهای نوین زمینه ساز روابط پیش از ازدواج مانند ماهواره، فضاهای مجازی و شبکه‌های اجتماعی بدرستی مدیریت، و آموزشهای لازم در این زمینه به نوجوانان ارائه شود.

- اختلاط با جنس مخالف در فضاهای آموزشی و محیط‌های اجتماعی به طور معقول و منطقی مدیریت، و شیوه‌های صحیح مهارت‌های ارتباطی با جنس مخالف آموزش داده شود.

منابع

- قرآن کریم (۱۳۷۸). ترجمه ناصر مکارم شیرازی. قم: انتشارات مدرسه امام علی بن ابی‌طالب.
- آذربایجانی، مسعود (۱۳۸۰). آزمون جهت‌گیری مذهبی با تکیه بر اسلام. حوزه و دانشگاه. س هفتم. ش ۲۹: ۳۵ تا ۶۰.
- آمدی، عبدالوهاب بن محمد (۱۳۶۶). غرر الحکم و درر الکلم. قم: انتشارات دفتر تبلیغات.
- ترنر، جانتان اچ (۱۳۷۸). مفاهیم و کاربرد های جامعه شناسی. ترجمه محمد فولادی و محمدعزیز بختیاری. قم: انتشارات مؤسسه امام خمینی.
- حسین‌خانی نائینی، هادی (۱۳۸۹). معیارهای انتخاب همسر از دیدگاه اسلام. اسلام و پژوهش‌های تربیتی. ش ۲: ۲۱-۴۴.
- خواجه نوری، بیژن؛ دلاور، مریم السادات (۱۳۹۱). عوامل مؤثر بر دوستی دختر و پسر در بین جوانان شهر شیراز با تأکید بر فرایند جهانی شدن. جامعه شناسی کاربردی. س بیست و سوم. ش ۲: ۴۱ تا ۶۴.
- خوانساری، مینا سادات؛ سلیمانی، علی (۱۳۹۰). مقایسه هوش هیجانی دو گروه مجرد دارای ارتباط و بدون ارتباط با جنس مخالف در شهر تهران. اسلام و پژوهش‌های تربیتی. س سوم. ش ۲: ۱۴۵ تا ۱۵۹.
- رجیلو، علی؛ اصغری، سارا (۱۳۸۹). جهانی شدن و بازاندیشی الگوهای دوستی دختران و پسران: مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه تهران. مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان. س هشتم. ش ۲: ۷۳ تا ۹۲.

رفاهی، ژاله؛ گودرزی، محمود؛ میرزائی چهارراهی، مرتضی (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر بر شکل‌گیری رابطه دوستی پیش از ازدواج بین دختران و پسران از دیدگاه دانشجویان. **جامعه‌شناسی زنان**. س سوم، ش ۱: ۱۱۷ تا ۱۳۳.

زارعی توپخانه، محمد (۱۳۹۰). روابط آزاد زن و مرد از دیدگاه آموزه‌های دینی و روان‌شناسی. **معرفت**. س بیستم، ش ۱۶۳: ۸۱ تا ۹۶.

زارعی توپخانه، محمد؛ میردریکوندی، رحیم (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین جهت‌گیری مذهبی و تماشای ماهواره با طلاق. **روان‌شناسی و دین**. زیر چاپ.

سیدان، فریبا؛ نجفی نژاد، نرگس (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر بر نگرش دختران نسبت به روابط با جنس مخالف. **مجله علوم اجتماعی**. س نهم، ش ۱: ۸۹ تا ۱۱۹.

طالبی، ابوتراب؛ ویسی، سیمین (۱۳۹۱). رابطه میان عشق رمانتیک و ارزش‌های زوجیت. **مطالعات راهبری زنان**. س چهاردهم، ش ۵۶: ۲۴۷ تا ۲۸۳.

کلینی، محمد بن یعقوب (۱۳۶۵). **الکافی**. تهران: دارالکتب الاسلامیه.

کوثری، محمد رضا (۱۳۷۳). **بررسی علل رابطه با جنس مخالف در دانش‌آموزان دختر راهنمایی تحصیلی منطقه ۱۸ آموزش و پرورش شهر تهران و ارائه راه‌حلهای مسئله در سال تحصیلی ۷۳-۷۲**. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبائی. دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی.

مظاهری، علی؛ صادقی، منصوره السادات؛ نصرآبادی، ام لیلی؛ انصاری نژاد، فاطمه؛ عباسی، مریم (۱۳۸۸). رابطه سبک‌های همسرگزینی با کیفیت و پایداری ازدواج. **راهبرد فرهنگ**. ش ۵: ۵۵ تا ۷۱.

مؤسسه رشد جوان (۱۳۹۳). **بازگشت غرب به عفاف**. ترجمه محمد زارعی توپخانه. کرج: تلاوت آرامش.

موسوی، سید اسماعیل؛ نوابی نژاد، شکوه؛ عاطف وحید، محمدکاظم (۱۳۸۶). تأثیر روابط قبل از ازدواج بر تعارضات زناشویی در دانشجویان متأهل دانشگاه‌های دولتی شهر تهران. **تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره**. ج ششم، ش ۲۲: ۲۷ تا ۴۰.

نورعلیزاده میانجی، مسعود (۱۳۸۸). مدل اسلامی «مصون‌سازی» رفتار جنسی با تأکید بر پیشگیری و درمان انحراف‌ها و مشکلات جنسی. **مطالعات اسلام و روان‌شناسی**. ش ۵: ۱۰۷ تا ۱۴۲.

هنریان، مسعوده؛ یونسی، جلال (۱۳۹۰). بررسی علل طلاق در دادگاه‌های خانواده تهران. **فصلنامه مطالعات روان‌شناسی بالینی**. س اول، ش ۳: ۸۹ تا ۱۵۳.

Aponte, M. R. Amaya-Estupinan, L. C. & Rojas-Jimenez, Y. A. (2012). University students social representations concerning sexual abstinence and the condom as prevention mechanisms. **Revista de Salud Publica (Bogota)**. 14: 491-501.

Arkes, J. (2013). The temporal effects of parental divorce on youth substance use. **Substance Use & Misuse**. 48: 290-297.

Awwad, J., Nassar A., Usta, I., Shaya, M., Younes, Z. & Ghazeeri, G. (2013). Attitudes of Lebanese University Students Towards Surgical Hymen Reconstruction. **Sex Behavior**. Epub ahead of print.

- Barikani, A., Ebrahim, S. M. & Navid, M. (2012). The cause of divorce among men and women referred to marriage and legal office in Qazvin, Iran. **Health Science**. 4: 184-191.
- Buhi, E. R., Goodson, P., Neilands, T. B & Blunt, H. (2011). Adolescent sexual abstinence: a test of an integrative theoretical framework. **Health Education and Behavior**. 38: 63-79.
- Burns, A. (1984). Perceived cause of marriage breakdown and conditions of life, **Journal of Marriage and the Family**. 46: 551-562.
- [Busby, D. M.](#), [Carroll, J. S.](#) & [Willoughby, B. J.](#) (2010). Compatibility or restraint? The effects of sexual timing on marriage relationships, **Family Psychology**. 24. 6: 766-74.
- Byers, E. S., Henderson, J. & Hobson, K. M. (2009). University students' definitions of sexual abstinence and having sex. **Archives of Sex Behavior**. 38: 665-674.
- Carlsund, A., Eriksson, U., Lofstedt, P. & Sellstrom, E. (2013). Risk behaviour in Swedish adolescents: is shared physical custody after divorce a risk or a protective factor?. **European Journal of Public Health**. 23: 3-8.
- Cleek, M. & Pearson, T. (1985). Perceived cause of divorce: an analysis of interrelationships, **Journal of Marriage and the Family**: 179-183.
- Cobb, N. J. (2001). **Adolescence**. Mayfield publishing company. U.S.A.
- Denton, M. L. (2012). Family Structure, Family Disruption. and Profiles of Adolescent Religiosity. **Journal for the Scientific Study of Religion**. 51: 42-64.
- Elhage, A. (2009). Ten Reasons to Keep Abstinence Education in North Carolina. **Family North Carolina Magazine**. 4. 4: 8-10.
- Elias, V. L., Fullerton, A. S. & Simpson, J. M. (2013). Long-Term Changes in Attitudes Toward Premarital Sex in the United States: Reexamining the Role of Cohort Replacement. **Sex Research**. Epub ahead of print.
- Fagan, J. (2013). Effects of Divorce and Cohabitation Dissolution on Preschoolers Literacy. **Journal of Family Issues**. 34: 460-483.
- Gahler, M. & Garriga, A. (2013). Has the Association Between Parental Divorce and Young Adults Psychological Problems Changed Over Time? Evidence From Sweden. 1968-2000. **Journal of Family Issues**. 34: 784-808.
- Glezer, H. (1994). Family backgrounds and marital stability. **Threshold**. 43: 16-19.
- Harding, D. & Jencks, C. H. (2003). Changing attitudes toward premarital sex. **Public Opinion Quarterly**. 67: 211-226.
- Higgins, L. T. Zheng, M. Liu, Y. & Sun, S. H. (2002). Attitudes to Marriage and Sexual Behavior: A Survey OF Gender and Culture Differences in China and United Kingdom, **sex rols**. 46. (3-4): 75-89.
- Kagimu M, Guwatudde D, Rwabukwali C, Kaye S, Walakira Y. & Ainomugisha D. (2011). Religiosity for Promotion of Behaviors Likely to Reduce New HIV Infections in Uganda: A Study Among Muslim Youth in Wakiso District. **Religion and Health**. Epub ahead of print.
- Kendall, D. (2008). **Sociology in Our Times**. C A: Baylor University.
- Kim, Y. M. & Others. (2004). Spirituality and affect. A Function of changes in Religious affiliation. **Journal of family psychology**. 37, 4, 861- 870.
- Koffi, A. K. & Kawahara, K. (2008). Sexual abstinence behavior among never-married youths in a generalized HIV epidemic country: evidence from the 2005 Cote d'Ivoire AIDS indicator survey. **Public Health**. 8. 408:1-18.
- Larson, K. & Halfon, N. (2013). Parental divorce and adult longevity. Int, **Public Health**. 58: 89-97.
- Loewenson, P. R., Ireland, M. & Resnick, M. D. (2004). Primary and secondary sexual abstinence in high school students. **Adolescence Health**. 34: 209-215.
- Martin, P. D., Martin, D. & Martin, M. (2001). Adolescent premarital sexual activity, cohabitation, and attitudes toward marriage. **Adolescence**. 36(143): 601-9.

- Mbotho, M., Cilliers, M. & Akintola, O. (2013). Sailing against the tide? Sustaining sexual abstinence among Christian youth in a university setting in South Africa. **Religion Health**. 52: 208-222.
- Noller, P., Beach, S. & Osgarby .(1997). Cognitive and affective processes in marriage, in Halford, K. & Markham, H. (eds) **Clinical Handbook of Marriage and Couples Interventions**. John Wiley and Sons. Chichester UK.
- Perkins, D. F. Luster, T. & Jank, W. (2002). Protective Factors, Physical Abuse, and Purgine From Community-Wide Surveys of Female Adolescents, **Journal of Adolescent Research**. 17: 377-400.
- Rector, .R. Kirk, A. & Johnson, P. h .D. (2003b). **The Harmful Effects of Early Sexual Activity and Multiple Sexual Partners Among Women**. Washington: The Heritage Foundation.
- Rector, E. R. Kirk, A. & Johnson, Ph.D. (2005). **Teenage Sexual Abstinence and Academic Achievemen**. Washington: The Heritage Foundation.
- Rector, E. R. Kirk, A. Johnson, P. h. D. & Lauren, R. (2003a). **Sexually Active teenagers are more likely to be depressed and to attempt suicide**. Washington. The Heritage Foundation.
- Regnerus, M. & Uecker, J. (2011). **Premarital Sex in America: How Young Americans Meet, Mate, and Think about Marrying**. New York: Oxford University Press.
- Reiter, S. F., Hjorleifsson, S., Breidablik, H. J & Meland, E. (2013). Impact of divorce and loss of parental contact on health complaints among adolescents. **Public Health (Oxf)**. Epub ahead of print.
- South, S. J., Trent, K. & Bose S. (2012), *India's 'Missing Women' and Men's Sexual Risk Behavior*, **Population Research and Policy Review**. 31. 6: 777-795.
- The Institute for Youth Development, (2010). **Benefits of Delaying Sexual Debut Executive Summary**. From <http://www.youthdevelopment.org>.
- White, L. (1990). Determinants of divorce: a review of research in the eighties, **Journal of Marriage and the Family**. 52: 904-912.
- Winter, T., Karvonen, S. & Rose, R. J. (2013). Associations between Sexual Abstinence Ideals, Religiosity, and Alcohol Abstinence: A Longitudinal Study of Finnish Twins. **Sex Research**. Epub ahead of print.
- Wolcott, I. (1984). **From courtship to divorce**: unrealised or unrealistic expectations, in Proceedings, Vol.111, Marital Adjustment and Breakdown. Australian Family Research Conference. Melbourne: Australian Institute of Family Studies.
- Zelnik, M. & Kantner, J. F. (1980). Sexual Activity, contraceptive use, and pregnancy among metropolitan- area teenager. **Family Planning Perspectives**. 12: 230-237.